

หลักและการปฏิบัติในความสัมพันธ์ทางการทูต
(PRINCIPLES AND PRACTICE IN DIPLOMATIC RELATIONS)

โดย

ชัยศักดิ์ อูเรนพงษ์ ร.ม.

000653

วิทยานิพนธ์

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาการต่างประเทศและการทูต

ปีพ.ศ. ๒๕๐๔

I 15512484 .

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอเชิญให้นักศึกษานิเทศศาสตร์ชั้นนี้เป็นส่วนประกอบ
การศึกษาตามระเบียบปริญญาตามบัณฑิตศึกษา

.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

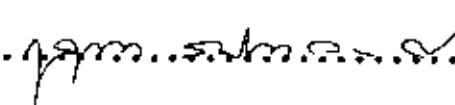
คณะกรรมการตรวจวิเคราะหงานนิเทศ

.....

ประธานกรรมการ

.....

กรรมการ

.....

กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชูโต

วันที่.....ร..... เดือน.....มีนาคม..... พ.ศ.....๒๕๐๘.....

บทคัดย่อ

ด้วยเหตุที่มนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ที่ใดจำเป็นจะต้องทำการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างกัน ตั้งแต่กาล
 ดึกดำนบรรพ์มาจนถึงปัจจุบันนี้ นับว่าเป็นเวลาที่ยาวนานหรือที่ว่างรกรากฐานแห่งชนประ เชนิและ
 กฎเกณฑ์ที่ชุมชนทั้งหลายทางขณร้อยทั่วไป ในฐานะที่เป็นสิ่งสนับสนุนค้ำจุนความสัมพันธ์ระหว่าง
 กลุ่มของมนุษย์ซึ่งวิธีการที่มนุษย์ได้ทำการติดต่อกันนี้ เป็นสิ่งที่ราบดินต่อมาในนามของความสัมพันธ์
 ทางการพูด ในเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงอยู่ว่า มนุษย์มีอยู่ด้วยกันหลายเผ่าพันธุ์หลายชาติ และมีล
 ประโยชน์เฉพาะของตนต่าง ๆ กัน และทุกฝ่ายก็พยายามรักษาผลประโยชน์ของตนไว้อย่าง เกร่ง
 กรัด ทำให้กิจการระหว่างประเทศหรือในวงการพูดตั้งแต่แรกเริ่มจนถึง เวลามีปัญหาขัดแย้งกัน
 นานาประการ ในเวลาเดียวกัน มนุษย์ก็ยังพยายามใช้เราวปัญหา แก่ไขปัญหาถึงกล่าวนี้ตลอด
 มาเช่นเดียวกัน ซึ่งเราจะเห็นได้จากการสร้างสรรค์ประเพณีของความสัมพันธ์ทางการพูด
 การร่วมกันวางตัวบทกฎหมายในรูปของกฎหมายระหว่างประเทศและอื่น ๆ ทั้งนี้ก็มุ่งหมายจะขจัด
 ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการติดต่อสัมพันธ์กันทั้งสิ้น ผลของความเสียร ความนี้มีชื่อว่าบรรลุดลสำเร็จอยู่
 บ้างหรือสมควรไยบางประการ ส่วนที่เหลือก็ยังคงเป็นปัญหาอยู่ลึกล่อไป มูลเหตุของปัญหานั้น ๆ
 นอกจากจะเป็นเรื่องของการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและเรื่องอื่น ๆ แล้ว ความรู้สึกทางค่าน
 จิตใจก็มีส่วนสำคัญอยู่มาก ถ้าหากจะพิจารณาถึงสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศแล้ว ก็
 จึงจะปรากฏชัดแจ้งยิ่งขึ้นว่า ความรู้สึกทางค่านจิตใจ ความเอื้อเฟื้อยกย่องต่ออุดมคติกลางการ เมือง
 ตลอดจนความวิพากษ์วิจารณ์เกรง ก็มีผลทำให้การแก้ไขปัญหาคความสัมพันธ์ทางการพูดไม่อาจบรรลุ
 สมบูรณ์ได้โดยทันที

นอกจากนี้การศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้ ทำให้ทราบว่า การแก้ปัญหาระหว่างประเทศที่เกิด
 ขึ้นในวงการพูดโดยเฉพะ ไม่อาจระงับได้ด้วยการวางกฎเกณฑ์ตายตัว อย่างการออกกฎหมาย
 บังคับคนภายในของรัฐใดรัฐหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ การปฏิบัติทางการพูดเท่าที่เป็นอยู่เวลานี้ ปรากฏว่ามี
 บัจฉิยสำนึกอยู่ ของประการที่เป็นพื้นฐานของกฎปฏิบัติ โดยบางครั้งอาจจะแตกต่างกัน และ
 บางครั้งก็ระคนกันไป คือ ส่วนหนึ่งของอาศัยกฎเกณฑ์ในรูปของชนประ เชนิระหว่างประเทศ กฎ
 หมายระหว่างประเทศ และอีกส่วนหนึ่งอาศัยความรู้สึกทางจิตใจเข้ามาวินิจฉัยปัญหา ซึ่งความรู้สึก
 เช่นนี้มีความอ่อนไหวยืดหยุ่นได้ง่าย ทั้งในแง่ที่เป็นมิตรและไม่เป็นมิตรต่อกัน ดูแต่ว่ารัฐจะมีแนว
 นโยบายในการสัมพันธ์กับอีกรัฐหนึ่งอย่างไร.

คำนำ

ในการเขียนวิทยานิพนธ์นั้น เป็นที่ทราบกันดีว่าจะต้องใช้ความอดทนอดหยิ่งเป็นอย่างมากมานับตั้งแต่การศึกษาเรื่องราวที่จะเขียน การวางแผนโครงของเรื่อง และการรวบรวมเอกสารหรือแหล่งอ้างอิงทางวิชาการเพื่อประกอบการเขียน ทั้งหมดนี้ล้วนแต่จะต้องใช้เวลาแถมทานและรวบรวมมาทั้งสิ้น พร้อมกับจะต้องศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของเอกสารหรือแหล่งอ้างอิงนั้น ๆ เพื่อค้นหาสนับสนุนกล่าวอ้างในวิทยานิพนธ์ ในการเขียนบางตอนไม่ปรากฏเอกสารอ้างอิงที่จะนำมาใช้ได้ ผู้เขียนจำต้องใช้การสัมภาษณ์บุคคลซึ่งโดยปกติแล้วส่วนตัว ตำแหน่งหน้าที่การงาน และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานในคำนี้มาเป็นเวลาช้านาน จนเป็นที่เชื่อถือได้ว่า ข้อความที่ได้จากการสัมภาษณ์นั้นมีคุณค่าทางวิชาการที่เชื่อถือได้ ทั้งนี้ ผู้เขียนได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่นั้น ๆ เป็นอันดี และไต่ถามนานไว้ในเชิงอรชรของวิทยานิพนธ์ทุกคนที่อ้างถึง เป็นการให้เกียรติในฐานะเป็นแหล่งอ้างอิงด้วยแล้ว นอกจากนี้เมื่อเขียนถึงคนที่ว่าด้วยภาคปฏิบัตินั้น ผู้เขียนจำเป็นจะต้องศึกษาเพิ่มประมวลเอกสารทางราชการของกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อให้ทราบถึงวิธีการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง ประกอบการสนับสนุนหลักคุณวุฒิที่กล่าวในฉบับแรกนั้น ผู้เขียนได้รับความอนุเคราะห์จากท่านปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ศาสตราจารย์โอโรจน์ โกมลาลักษณ์ ให้ผู้เขียนได้เข้าศึกษาจากเอกสารสำคัญของทางราชการโดยตลอด และในขั้นสุดท้ายได้รับเป็นกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วย ซึ่งผู้เขียนมีความซาบซึ้งในระคุณและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างสูง

อนึ่ง นับแต่ครั้งแรกที่ผู้เขียนเริ่มงาน ผู้เขียนได้รับการสนับสนุน และกำลังใจจากท่าน ดร. สมศักดิ์ ชูโต ซึ่งรับเป็นอาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยโดยตัวที่ผู้เขียนเล่นดนตรีที่วิทยานิพนธ์ ทั้ง ๆ ที่ท่านมีภารกิจท่านอื่น ๆ อีกมากมาย และในครั้งหลังสุดนอกจากจะเป็นผู้ตรวจแก้ไขแล้ว ยังได้ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์แก่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อให้เนื้อความในวิทยานิพนธ์ปรากฏตามความมุ่งหมายของผู้เขียน ผู้เขียนขอกล่าวได้อย่างเต็มใจว่าท่านอาจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชูโต มีอุปมาพหูพิธานที่ทำให้วิทยานิพนธ์นี้บรรลุความสำเร็จ นับว่ามีระคุณแก่ผู้เขียนอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือในการจัดพิมพ์จากคุณบุญเหลือ ประทุมทอง ซึ่งได้ยืมเครื่องจักรพิมพ์ด้วยตนเองทั้งหมด วิชาวิทยานิพนธ์จึงสำเร็จเป็นรูปเล่มขึ้นมา ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างมาด.

ส่วนที่ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอมอบแก่

ดร. สมศักดิ์ ฐิต

ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการ

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑	บทนำ.....	๑
	๑. จุดประสงค์.....	๑
	๒. ขอบเขตการวิจัย.....	๒
	๓. แหล่งอ้างอิง.....	๓
	๔. แนววิธีการค้นคว้าวิจัย.....	๓
	๕. การลำดับเนื้อหา.....	๔
บทที่ ๒	หลักความสัมพันธ์ทางการทูต.....	๔
	๑. รัฐอธิปไตยกับความสัมพันธ์ทางการทูต.....	๔
	๒. ปัญหาสิทธิค่าเป็นการทูต.....	๑๐
	๓. ความหมายของนโยบายการต่างประเทศ.....	๑๓
	๔. สถานภาพของรัฐในความสัมพันธ์ทางการทูต.....	๑๕
บทที่ ๓	วิวัฒนาการของทฤษฎีและการปฏิบัติทางการทูต.....	๒๔
	๑. ระยะเวลาแรก : การทูตสมัยโบราณกาล.....	๒๔
	๒. ระยะเวลาที่สอง : การทูตสมัยใหม่.....	๓๖
	๓. ระยะเวลาที่สาม : การทูตแบบประชาธิปไตย.....	๓๐
บทที่ ๔	กฎหมายระหว่างประเทศกับการปฏิบัติทางการทูต.....	๔๖
	๑. หลักทั่วไปของกฎหมาย.....	๔๖
	๒. ข้อตกลงระหว่างประเทศถือว่าเป็นกฎหมาย.....	๔๓
	๓. ขรรมเนียมต่งกัน.....	๔๕
บทที่ ๕	ขรรมเนียมต่งกันกับการปฏิบัติทางการทูต.....	๕๓
	๑. ความสำคัญของขรรมเนียมต่งกันในทางการทูต.....	๕๓
	๒. การเปิดความสัมพันธ์ทางการทูต.....	๕๕
	๓. บุคคลทางการทูตจากต่างประเทศมาประจำประเทศไทย.....	๑๐๖

๔. การถวายสาส์นตราตั้ง.....	๑๑๔
๕. การปฏิบัติทางสังคมของหัวหน้าคณะทูตตั้งถวายสาส์นตราตั้งแล้ว.....	๑๒๔
๖. เอกสิทธิและความคุ้มกันที่ประเทศไทยอำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าหน้าที่ทางการทูต.....	๑๒๕
๗. ขรรคมเป็ยปฏิบัติเมื่อต้นหน้าที่ทางการทูตโดยวาระ.....	๑๔๐

บทสรุป	๑๔๔
---------------------	-----

ภาคผนวก

๑. ข้อตกลงกรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการทูต ค.ศ. ๑๘๑๕ และ ข้อตกลงเมืองแอกราฮาแปลต์ ค.ศ. ๑๘๖๔.....	๑๔๔
๒. อนุสัญญากรุงฮาบานา (Habana) ว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการทูต ค.ศ. ๑๘๒๘.....	๑๕๐
๓. อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการทูต ค.ศ. ๑๘๖๑.....	๑๕๖
๔. ตัวอย่างหนังสือแจ้ง เรื่อง ความผิดเบ็ดล้มสัมพันธ์ทางการทูต.....	๑๖๔
๕. ตัวอย่างหนังสือยอมรับให้ความเห็นชอบการขอเบ็ดล้มความสัมพันธ์ทาง การทูต.....	๑๖๕
๖. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต (พร้อมคำแปลภาษาอังกฤษ).....	๑๖๖
๗. หนังสือขอให้ความเห็นชอบหัวหน้าคณะทูต (Agreement).....	๑๖๗
๘. หนังสือขอตกลงที่จะให้มีการประกาศการให้ความเห็นชอบพร้อมกัน...	๑๖๘
๙. ตัวอย่างสาส์นตราตั้งของไทยและของประเทศต่าง ๆ (มีคำแปลภาษา อังกฤษ).....	๑๗๔
๑๐. หนังสือถอนหัวหน้าคณะทูตของไทยและของประเทศต่าง ๆ (มีคำแปล ภาษาอังกฤษ).....	๑๘๔
๑๑. แบบหนังสือมอบอำนาจเต็มของไทยและของประเทศต่าง ๆ.....	๑๘๑
๑๒. สาส์นแต่งตั้งผู้แทนทางการทูตในกรณีเฉพาะเรื่อง.....	๑๘๔
๑๓. แบบบัตรประจำตัวที่ออกให้เจ้าหน้าที่ทางการทูต.....	๑๘๕